

Царик А.О.

студент,

Навчально-науковий інститут інформаційної безпеки

Національної академії Служби безпеки України

ОПТИМІЗАЦІЯ ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ СУБ'ЄКТІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ В УКРАЇНІ

Сучасне українське суспільство перебуває в процесі стрімкого розвитку, який характеризується здійсненням комплексу реформ, у зв'язку з набуттям Україною статусу асоційованого члена ЄС. За умов розвитку та становлення демократичних інститутів інформаційна сфера суспільства була та залишається особливо чутливою до зовнішніх впливів. Найнебезпечнішими є веденням проти України інформаційної війни та здійснення спеціальних інформаційних операцій країнами-агресорами. Ці фактори визначають необхідність у формуванні нової, цілісної, науково обґрунтованої системи гарантування інформаційної безпеки, котра має діяти не тільки на загальнодержавному рівні, а й забезпечувати функціонування корпоративних організацій, окремих юридичних осіб та правоохоронних органів.

З огляду на сучасні події все більшої актуальності набувають питання вдосконалення організаційно-функціональної системи, суттєвої оптимізації структури державних органів, чіткого визначення й розмежування їх повноважень, налагодження ефективної взаємодії, координації діяльності всіх суб'єктів і контролю за виконанням чинного законодавства.

Дослідження щодо можливості оптимізації системи суб'єктів забезпечення захисту інформації, насамперед залежать від чіткого визначення її структури та повноважень, що покладені на елементи цієї структури. Визначаючи структуру суб'єктів та їх повноваження з питань управління системою забезпечення інформаційної безпеки, на мою думку, треба враховувати такі визначальні чинники: – Конституцією України (ст. 17) інформаційну безпеку віднесено до найважливіших функцій держави, справи всього українського народу;

– забезпечення інформаційної безпеки, як це обґрунтовано зарубіжною й вітчизняною наукою, зокрема й у нашому дослідженні, є складною комплексною системою міжгалузевого управлінського впливу на інформаційну безпеку всіх сфер життєдіяльності особи, суспільства, держави;

– інформаційна безпека – важлива складова національної безпеки та системоутворюючий чинник усіх інших видів безпеки;

– головна мета державної політики щодо інформаційної безпеки – реалізація функцій стосовно забезпечення інформаційної безпеки, умов життєдіяльності України, її політичного, соціально-економічного, інформаційного потенціалу.

Отже, структуру суб'єктів забезпечення інформаційної безпеки можна розділити на чотири рівні:

1) Загальнодержавний:

- Президент України;
- Верховна Рада України;
- Рада національної безпеки і оборони України;

- Кабінет Міністрів України

Основними напрямками діяльності органів загальнодержавного рівня у сфері захисту інформації мають бути:

- впровадження механізмів централізованого контролю та координації, створення відомчих, у тому числі місцевих органів виконавчої влади та самоврядування, інформаційно-аналітичних систем з метою забезпечення їх сумісності в рамках інтегрованої автоматизованої системи інформаційно-аналітичного забезпечення системи державного управління;

- розвиток спеціалізованих програмно-апаратних засобів та захищених мереж передачі інформації для створення інформаційно-аналітичної підсистеми центральних органів виконавчої влади з питань національної безпеки та функціонування її в особливий період;

- надання державної підтримки розробці та виробництву в Україні засобів зв'язку та інформаційних мереж з власним програмним продуктом.

2) Центральні й місцеві органи виконавчої влади та інші державні органи, що виконують спеціальні повноваження.

Саме на цьому рівні виникають суттєві питання з дублюванням функцій та повноважень. Актуальною проблемою залишається необхідність створення спеціально уповноваженого органу державної влади з питань забезпечення інформаційної безпеки, який би міг усунути недоліки щодо паралелізму та виконувати наступні функції:

- розроблення концептуальних основ державної політики охорони державної таємниці, іншої інформації обмеженого доступу та технічного захисту інформації; – створення та вдосконалення загальнодержавної системи охорони державних секретів (державної таємниці, іншої інформації обмеженого доступу) і технічного захисту інформації, розроблення правової й організаційної основи та інженерно-технічних заходів забезпечення її функціонування;

- організаційне й методичне керівництво системою захисту державних секретів і технічного захисту інформації;

- здійснення контролю за виконанням вимог чинного законодавства з питань охорони державних секретів і технічного захисту інформації в центральних і місцевих органах виконавчої влади, на підприємствах, в установах та організаціях усіх форм власності, дипломатичних представництвах та інших об'єктах України за кордоном.

3) Підприємства, установи й організації критично важливих інфраструктур, які функціонують на основі використання електронних, телекомунікаційних засобів та інформаційних технологій, виведення із ладу яких може призвести до тяжких наслідків для особи, суспільства, держави.

Відповідно до світової практики, передусім США, до критично важливих інфраструктур відносять системи телекомунікацій і мережі зв'язку, енергетики та промислового виробництва, соціальної сфери, державного управління тощо [1]. Це актуальна проблема сучасності, що переконливо підтверджена трагічним українським і японським досвідом, пов'язаним з експлуатацією атомних електростанцій, та іншими подіями та процесами у світі. При цьому доцільно звернути увагу на те, що основи безпечного функціонування об'єктів критично важливих інфраструктур формуються й забезпечуються насамперед на інформаційному рівні.

Щодо взаємовідносин між елементами системи суб'єктів забезпечення захисту інформації в Україні можна виділити такий основний недолік, як низька взаємодія органів державної влади та приватного сектору. Саме це питання стає ключовим, зважаючи на те, що значна кількість інформаційної інфраструктури перебуває у приватній власності. Змінити ситуацію могло б підвищення взаємної довіри між бізнесом і державними інституціями, що в свою чергу спонукало б повідомляти урядові структури про порушення задля вчасної їх нейтралізації.

Державна політика у сфері державного управління реалізується через функціонування в кожній із його галузей відповідних державних органів, які реалізують свої повноваження через уповноважених представників, якими є державні службовці, про що зазначають В.Н. Колпаков та О.В. Кузьменко: «Держава набуває реальності та сили завдяки персоналу, кадровому складу своїх органів, а завдання й функції держави стають за умови реалізації завданнями й функціями контингенту державних службовців. Інститут державної служби продовжує й завершує організаційне оформлення державного механізму, а найголовніше – робить цей механізм здатним практично вирішувати будь-які питання галузі державного управління» [2, с. 144].

4) Громадяни і їх об'єднання.

Роль і місце громадян та їх об'єднань у системі забезпечення інформаційної безпеки як суб'єктів адміністративного права зумовлено їх конституційно-правовим статусом. Конституційним правом науково обґрунтовано весь спектр питань забезпечення реалізації прав, свобод та обов'язків громадян [3, с. 117–186], їх об'єднань [3, с. 203–241].

Громадяни України та їх об'єднання мають виконувати такі функції з питань забезпечення інформаційної безпеки:

– громадяни України через участь у виборах, референдумах і через інші форми, а також через органи державної влади й місцевого самоврядування, політичні партії та громадські організації висловлюють і реалізують своє бачення системи інформаційної безпеки, заходів і засобів її забезпечення;

– політичні та громадські організації здійснюють заходи захисту своїх прав і свобод, а також прав і свобод громадян та певних верств населення.

Таким чином, для України залишається актуальною низка проблемних питань, які можуть бути вирішені шляхом вдосконалення організаційно-функціональної системи, суттєвої оптимізації структури державних органів, чіткого визначення й розмежування їх повноважень, налагодження ефективної взаємодії, координації діяльності всіх суб'єктів і контролю за виконанням чинного законодавства.

Список використаних джерел:

1. Леваков А.С. Информационная безопасность в США: проблемы и решения / А.С. Леваков [Електронний режим]. – Режим доступу : http://freelance4.narod.ru/pdf/IS_USA.pdf.
2. Колпаков В.Н. Адміністративне право України : [підручник] / В.Н. Колпаков, О.В. Кузьменко. – К. : Юрінком Інтер, 2003. – 544 с.
3. Конституційне право України : [підручник] / за заг. ред. Ю.М. Тодики, В.С. Журавського. – К. : Ін Юре, 2002. – 544 с.